Inhoudsopgave interview mw. C. Matheijsen-van den Bos op 24 augustus 2021:

Pag. 1: gezin en oorlogsherinneringen
Pag. 2: werk in groentehandel van vader, door moeder en verdere familie, hongertocht broer en zus
Pag. 3: verdere oorlogsherinneringen, lagere school, lid van de kabouters
Pag. 4: uitwisseling kabouters met België, religie
Pag. 5: huishoudschool en helpen vader op de markt (groentekraam)
Pag. 6: werken met 15e in kantine groenteveiling
pag. 7: zwager in Rusland tijdens oorlog, andere zwager in Frankrijk, ontmoet echtgenoot
pag. 8: vrijetijdsbesteding, dansen
pag. 9: werk man, werk vrouw, werk vader, woningnood
pag. 10: vierde generatie groentehandelaren, buurtvereniging
pag. 11: uitstapjes en geboorte kinderen
pag. 12: verhuizing en werk bij Het Fruitpaleis
pag. 13: kleinkind zes maanden in ziekenhuis na geboorte, groentezaak Herenstraat
pag. 14: lid bewonerscommissie De Sleutels, isolatieperikelen
Pag. 15: familie en afsluiting interview

I-1: We zijn bij mevrouw Coby Matheijsen-van den Bos en u bent geboren op 8 februari 1937. U bent 84 jaar. Waar bent u geboren?
G: Op de Ringkade nummer 1.
I-1: Op de Ringkade nummer 1?
G: Ja, mijn ouders hadden een bovenhuisje in de Parkstraat, een pakhuis, en daarboven op de hoek van de Parkstraat en dat werd te klein omdat ik kwam. Een paar fietsen ook en een kinderwagen en toen konden ze in januari nog krijgen dat huis. En voordat ik geboren werd, waren ze gelukkig over.
I-1: En uit wat voor gezin komt u?
G: Een heel hecht gezin.
I-1: En wat was de samenstelling?
G: Drie broers en drie zussen.
I-1: Drie broers en drie zussen en u was het zevende kind en het nakomertje.
G: Ja, acht jaar na de jongste, na mijn broer. Mijn oudste broer was al 19.
I-1: En wat was het voor gezin? Hectisch, groot leeftijdsverschil?
G: Ja, ik heb, toen ik me ervan bewust werd dat ik daar woonde, waren al een paar zussen en broers weg. Ene broer ging naar Indië toe, en een broer en zus, daar werd ik me bewust van, daar ben ik mee opgegroeid.
I-1: Want uw broer ging in militaire dienst in Indië?
G: Ja, vlak na de oorlog werd hij opgeroepen en toen moest hij ook nog twee-en-een-half naar Indië en hij was toch ook pas 20.
I-1: En dat was van vlak na de oorlog en uw eerste herinneringen zijn waarschijnlijk van de oorlog, want u was drie jaar oud toen de oorlog begon tot uw achtste. En hoe heeft het gezin de oorlog beleefd?
G: Ze hadden dus ook verkering dat ze ’s zondags bij elkaar kwamen, gezellig, en mijn broer had ‘n gitaar, beetje dansen.
I-1: Maar wat zijn de oorlogservaringen?
G: Mijn ouders hadden een groentezaak.

I-1: Dat is ook op de Ringkade 1?
G: Ja.
I-1: Dus de woning was boven de winkel?
G: Nee.
I-1: Nee?
G: Laten we zeggen: de groentehandel, mijn vader ventte, we hadden markten, er was nog maar één markt 's zaterdags. De woensdagmarkt bestond toen nog niet. En toen met de oorlog en als het koud was, werd de handel binnen gezet, werd er gewinkeld eigenlijk. Mijn moeder had de voorkamer en daar werd een tafel neergezet, dat was de toonbank en daar werd de handel uit verkocht. De meeste mensen hadden bonkaarten, het was ook op de bon, dus de mensen kwamen ook beperkt halen. Het was natuurlijk niet zo dat je iedere keer kon winkelen, want je had bonnen. Want zoveel had je maar recht op.
I-1: En hoe kwam u aan de handel?
G: Van de veiling, want die draaide nog door, want die Duitsers moesten zelf ook eten. En mijn vader werd gelukkig niet opgepakt, maar doordat hij bij iemand op de groenteveiling werkte, kon hij ook met de vrachtwagen de handel naar ons huis laten brengen. En toen kwam hij ook nog op het slachthuis terecht en daar kreeg hij de mazzel dat hij vlees, kaantjes en zo, hard vet naar huis kon brengen.
I-1: Maar dat was voor het gezin?
G: Dat was voor het gezin. Wij hebben geen honger geleden, maar mijn zus van 17, en mijn broertje van 13 hebben ook twee keer met de wagen naar Apeldoorn gelopen om met de handwagen de rit kunnen maken, zonder dat ze echt… Ja, ze hebben ook wel eens moeten schuilen voor de bombardementen. Ze hebben onder de wagen geslapen, dat de handel erop bleef. Ja, de mensen hadden honger, dat het gepakt werd. Ze konden onderweg gelukkig wel bij boeren slapen. Of bij particulieren. Dat was dan wel weer saamhorigheid, dat de mensen onderdak gaven. Je kan niet zomaar natuurlijk in een dag naar Apeldoorn lopen.
I-1: En dat liepen ze met de handkar in twee, drie dagen?
G: Ja, en dat mijn broer erop mocht zitten. Hij was 14 of 15 en hij was een flinke knul, maar hij werd ook wel aangehouden, want hij was een flinke knul, door de Duitsers, dat hij ook het leger in moest. Maar met het ausbewijs kon hij aantonen, ja, dan zal hij 14 geweest zijn.
I-2: En uw zusje was hoe oud?
G: 17.
I-1: En wanneer is de groentewinkel begonnen? Is dat na de oorlog?
G: Mijn vader is begonnen in de handel, ongeveer 1923, toen hij zelf in dienst had gezeten in de Eerste Wereldoorlog, '14-'18. Toen heeft hij nog in een conservenfabriek gewerkt, en toen wilden ze staken voor wat meer loon, en toen op een gegeven moment waren er zes mensen over en die werden ontslagen, waaronder mijn vader.
I-1: Omdat hij mee aan het staken was?
G: Ja, toen moest hij toch wat. En zijn broer had al een groente- en fruithandel aan de Nieuwe Rijn, nee, de Oude Rijn, en die zei: "Joh, ga de handel in". En toen heeft mijn vader de wagen opgepakt. Toen heeft hij eerst nog met bokking en mosselen gevent, en dat ging toen nog in emmers. Ja, dat waren natuurlijk grote gezinnen, dus dat werd meteen met emmers gekocht. En dat heeft hij toen eerst gedaan en toen later heeft hij met de groentekar gedaan. En dan was toen de markt en in de wijk lopen.
I-1: En uw moeder, die hielp mee?

G: Mijn moeder die hielp mee, mijn broers en zusters hielpen mee, ikzelf ook. Ik was twaalf en toen mocht ik van de school 's zaterdags thuis, want het was op zaterdag school en zelfs op de huishoudschool kreeg ik op zaterdag vrij.
I-1: Maar dat was dan een, zeg maar, een lopende handel, maar er kwam op een gegeven moment ook een winkel, of niet?
G: Nee, een winkel hebben wij niet gehad, dat was mijn, een broer, die had een winkel en twee broers van mij hebben met de ventwagen gelopen. Maar die was intussen getrouwd, de een, en die heeft toen later een winkel overgenomen van een kruidenierswinkel die er mee uitschee. En dat was ook op de Ringkade.
I-1: Maar dat gezin van zeven kinderen op de Ringkade, hebt u die zeven kinderen ook bewust meegemaakt of kwam dat pas later toen uw broers en zussen al het huis uit waren?
G: Ja, toen de oorlog begon, is mijn broer kunnen vluchten naar Apeldoorn, bij die mensen. Want hij was eerst opgepakt, maar hij kon uit die auto springen, dat was op de Langegracht, en toen is hij ondergedoken in Apeldoorn. Dus die heb ik niet zo bewust meegemaakt, maar hij was intussen al wel getrouwd en zijn vrouw en het kindje waren bij ons thuis.
I-1: Dus het was toch wel een druk gezin?
G: Ja, en mijn andere zus die trouwde en die is in Schiedam gaan wonen, ook in de oorlogstijd, en toen is de baby geboren en toen konden mijn ouders met de groenteschuit, die gingen naar Rotterdam, van de veiling naar Rotterdam en toen konden ze meevaren om mijn zus in Schiedam te bezoeken. En hoe het toen verder gegaan is, met de trein of met de bus, maar bussen waren er nog niet, maar ze zijn er gekomen.
I-1: En begreep ik ook dat uw opa en oma in huis woonden, uit het voorgesprek? [Denijs van den Bos, geb. Leiden 16-9-1896, tr. 24-10-1917 Geertruida Nievaart, geb. Leiden 2-2-1899]
G: Ja, dat was na de oorlog. Die werden hulpbehoevend en toen hebben ze bij ons in huis gewoond en toen heeft mijn moeder ze verzorgd. En toen was ik al zo ver dat ik met mijn zus mijn vader hielp op de markt, en mijn moeder was dan thuis. En ja, dat was voor mij natuurlijk niet zo leuk. Ik mocht natuurlijk niet zo veel. Als ik dan muziek draaide, vond mijn opa echt niet leuk, te modern, maar in ieder geval, met mijn 15^{e} jaar kon ik gaan werken.
I-1: Maar u heeft op de Lagere School gezeten, op welke school?
G: Op de Kooiparkschool, de christelijke Kooiparkschool.
I-2: Op welke school zegt u?
G: Op de christelijke Kooiparkschool, was in de Driftstraat.
I-1: Dat was in de buurt van uw woning, daar kon u naartoe lopen? En u hebt nog dingen daarnaast gedaan, begreep ik?
G: Ja, ik kwam bij de kabouters terecht, dat was in de Kooikapel. Dat was zo'n clubhuisje. En na de oorlog werden kindertjes uitgezonden, bleekneusjes.
I-1: Maar het is voor zeven tot elfjarigen, en hoe lang bent u lid geweest van de kabouters?
G: Ik denk ongeveer drie of vier jaar, want dan was je geen kabouter meer, dan werd je ouder, dan werd je padvinder.
I-1: En gedurende die kaboutertijd? En wat voor activiteiten, was het een grote organisatie, waren er veel mensen? Veel meisjes daarbij?
G: Niet zo groot, echt een klein clubje en we werden daar bezig gehouden in dat clubhuisje met handwerken, met andere dingetjes. Het was toen niet zo dat je ergens naar een park ging want dat was er nog niet.
I-1: Dat was voor de oudere kinderen?
G: Ja, dat is allemaal later gekomen.
I-1: Het was meer een bezigheid...?

G: Ja, ja, je leerde dan wel strikken maken, je was kleiner, ja, wat moet ik zeggen, je zelf te verzorgen. [Druk door elkaar gepraat]
G: En een heitje voor een karweitje was het. Dan mocht je wel wat doen voor een ander, maar dat was dan natuurlijk nog geen heitje.
I-1: Over welke leeftijd hebben we het dan?
G: Ik denk dat ik tien of elf was. Maar je kreeg geen geld, want de mensen hadden ook geen kwartjes, maar je moest wat doen, je moest wat helpen. Dat werd je dan ook aangebracht.
I-2: En uw broers en zussen, waren die ook lid van de padvinders geweest of was u de enige?
G: Ik was de enige. Ik weet ook niet of het pas na de oorlog of het al eerder was, die padvinderij?
I-1: Ja, 1918 of zo begon het, Baden Powell.
G: Nee, dat zou ik niet weten.
I-1: Maar goed, na de oorlog werd er aan een soort kabouteruitwisseling gedaan, met België in dat geval van u, want u bent twee maanden naar België geweest, heb ik begrepen, en dat was voor de bleekneusjes, maar u had toch wel een weldoorvoed leven?
G: Ik was negen. Ik was altijd heel bleek en mijn moeder ging wel eens naar de dokter en vroeg: “Is ze wel gezond?”, en dan zei de dokter: “Kijk naar de lippen en kijk naar de ogen, ze is hartstikke gezond”. Ik was ook lang voor mijn leeftijd. Dus ze dachten een beetje: die groeit uit haar... krachten, dat gaat niet goed. En ik mankeerde niks, maar er was plaats over. En de kinderen werden uitgezocht, en ik wilde ook wel mee. Ik wilde dat ook. Ik was negen jaar. Er was plaats. Er waren ouders in België die konden nog iemand gebruiken. Dus ik mocht mee.
I-1: Dus u kwam bij particulieren terecht en hadden uw ouders er geen moeite mee, want het was de bedoeling twee maanden weg te blijven?
G: Ja, dat besef je niet. Je gaat naar het buitenland. We gingen met de leiders met de trein mee, tot aan Roosendaal, en dan moesten we ons daar vermaken tot de trein uit België aankwam. En het was toen in de maand april, dus het was ook al weer vroeg donker. We kwamen om ongeveer acht uur aan in Brugge en daar werd ik ineens door iemand beetgepakt en die zei: “Ga jij maar lekker met mij mee”, en ja, het is onvoorstelbaar. Ik kan ook helemaal niet begrijpen dat ik twee maanden ook helemaal geen heimwee heb gehad of heb gehuild. Later, als ik veertien dagen van huis was, vond ik het al lang zat, bij wijze van spreken.
I-1: Wat waren de activiteiten daar? Woonde u daar gewoon in een gezin en draaide u daar gewoon mee in het gezin? Werden daar nog dingen georganiseerd?
G: Ja, die hadden dan ook kinderen van 11 en 13, en die waren ook van de padvinderij en als die naar school gingen, werden wij dan weer door leiders van hun club bezig gehouden, maar ook de ouders zelf die ons bezig hielden.
I-1: U draaide niet mee op school? U kreeg geen onderwijs die twee maanden?
G: Nee, geen onderwijs, nee.
I-1: Maar omdat het voor bleekneusjes was, ik kan me voorstellen dat ze iets voor gezondheid doen, de natuur in…
G: Het was wel iets beter eten, en laten we zeggen dat hun al volop melk hadden, bijvoorbeeld. En eerst was het een maand in Brugge en toen kwamen we een maand in Blankenberge. Toen was het ook al meer mooi weer. Zaten we ook meer aan zee. Maar het was niet zo, je woonde bij die mensen, je leefde daar, je at mee en je werd door de padvinderij van hun clubjes bezig gehouden. En als dat meisje van 13, 14 uit school kwamen,

bemoeiden ze zich ook met ons. En met die moeder gingen we ook een boodschapje doen in het dorp, in het stadje.
I-1: Gewoon de dagelijkse…
G: Ja, we gingen ook, ze waren katholiek, die jongen werd aangenomen en dan ging je mee naar de kerk. De bloedkapel was daar, werden we ook met de hele club meegenomen. Zijn we naar de bloedkapel geweest.
I-1: Want wat is de bloedkapel?
G: De katholieken hebben zo'n buis, dat kan ik me nog herinneren. Daar zat bloed in van Jezus, en dan moest je knielen en dan moest je zoenen. Maar ik verstond zoemen, ja, als kind. Dus je deed die anderen na, dus ik zat te zoemen als een bij (doet het geluid na). Later hebben we er nog vreselijk om gelachen. Die rituelen kende ik niet van de katholieke kerk.
I-1: U was hervormd, he?
G: Ja, hervormd; we gingen wel naar de kerk in de Kooikapel, en met een vriendinnetje ging ik naar de kerk op de Herengracht, die waren Christelijk Gereformeerd [=Vrijgemaakt] en mijn ouders hebben ook bij het Leger des Heils gezeten. Buren van ons zaten daar aan en dan gingen zij er ook wel eens heen.
I-1: En dat was dan om dingen voor de buurt te doen of dingen voor Leiden?
I-2: Het is ook een kerkgemeenschap. En ging u dan ook mee of gingen alleen uw ouders?
G: Dan ging ik ook met mijn ouders mee, want ik was te klein om alleen te blijven. Dus ik ging wel mee. En ik ging naar de zondagsschool.
I-2: Van de hervormde kerk?
G: Ja, we kregen een dubbeltje voor de kinderen in Afrika, maar ja, ik ben dan best wel ondeugend geweest. Je had de Eltaxbus, die stopte in de Javastraat, en ben ik in de bus gestapt, en voor dat dubbeltje, dat waren wel vier bussen. Ik ken de hele route nog [lacht]. Van die ouwe route in de stad, dat heb ik wel eens gedaan.
I-1: Voor een dubbeltje? [Hartelijk gelach]
G: En we moesten toch wel weer versjes leren voor de zondagsschool. En ook voor de christelijke school moest je ook psalmen uit je hoofd leren.
I-1: En u ging naar de lagere school? En welke school was dat?
G: Dat was de Kooiparkschool.
I-1: O ja, dat heb ik al gevraagd.
G: En dan kregen je op een gegeven moment ook flesjes melk en 's winters dan werd die kist met flesjes melk bij de kachel gezet, en dan zat er soms ijs in. Maar dat heb ik wel meegemaakt, dat er nog melk op school was.
I-1: Ook voor het aansterken na de…
G: Ja, dat kregen ze allemaal weer, dat dat mogelijk was. De kinderen die het niet thuis kregen of wat ook.
I-1: En na de lagere school bent u naar de huishoudschool... En welke was dat?
G: Dat was op het Rapenburg en daar heb ik denk ik anderhalf jaar gezeten. Toen werd mijn moeder ziek, toen werd ik thuisgehaald. En toen waren mijn oma, mijn oma was toen al overleden, mijn opoe was het toen [Johanna Beij overl. 29-4-1953; Jacobus Nievaart 8-8-1956]. En mijn opa was weer thuis en die werd weer door andere kinderen verzorgd. En toen kreeg mijn moeder een grote operatie en toen werd ik thuisgehaald. En zaterdag wel naar de markt uiteraard. En dan was ik ook klassevertegenwoordigster, werd ik ook al voor uitgekozen.
I-1: U kreeg verantwoordelijkheden?

G: Ja, en je kreeg natuurlijk kleine kindertjes. Dat was mijn oudste nichtje, mijn nichtje, dat was in de oorlog, toen was zij twee jaar.
I-2: Uit Schiedam?
I-1: De dochter van uw zus?
G: Nee, zij is van mijn oudste broer.
I-1: Om op te passen?
G: Ja, ik heb inderdaad ook opgepast op dat kleintje.
I-1: Dus zeg maar anderhalf jaar huishoudschool. En toen bent u ook uw vader gaan helpen? In de groentehandel?
G: Dat was 's zaterdags op de markt, schering en inslag. Door weer en wind. Het was een keer zo bar, je hebt daar op de hoek van de Maarsmansteeg, Speel de Bak was dat, ik weet niet hoe bekend u in de stad bent. Maar in ieder geval, die vrouw kwam bij ons boodschappen doen. En toen nam ze me mee en ze had zo'n grote oven en een stenen plaat voor die oven en dan mocht ik mijn schoentjes uitdoen en dan mocht ik op die warme plaat staan. En dan kreeg ik ook nog een koekje [lacht]. Met zo bar weer hebben we gestaan.
I-1: Toen hadden we nog echte winters.
G: Dat kan je wel zeggen, ja. Maar je had wel wollen kleding, en leren schoenen gelukkig. Maar een kacheltje met die bontlaarzen, wat ze tegenwoordig hebben dat ze op de markt stonden, dat had je toen nog niet. Je was blij dat je een hoofddoekje om kon en een dikke sjaal, en soms met klompen als je kouwe voeten had. Werd een beetje stro in gelegd.
I-2: U zegt: u werd van school thuisgehouden, want u moest voor het gezin zorgen en toen was uw opoe al overleden, opa was er nog wel, en hoeveel kinderen waren er toen nog thuis?
G: Verder niet.
I-2: Verder niet, want iedereen was toen al uitgevlogen?
G: Ja.
I-2: En wat voor ziekte had uw moeder?
G: Toen zaten mijn opa en opoe nog wel bij ons in. Want ik ging op mijn 15^{e} werken en toen ging ik mijn moeder in het huishouden helpen.
I-2: Want uw moeder was ziek. En wat had uw moeder?
G: Een grote operatie, baarmoeder was eruit, een vleesboom, en al die dingen meer.
I-2: Ze kon het huishouden niet aan?
G: Nee, toen moest ik aardappels schillen.
I-1: Want u heeft op de huishoudschool mogen helpen en dat betekende dat u een dag minder school had?
G: Het was halve dagen op school en dan mocht ik vrij van de meester. De christelijke scholen gingen in april over, en de andere scholen in september, en omdat ik naar de huishoudschool ging, was ik nog te jong toen ik in april er af moest, en heb ik nog een half jaar die zesde klas overgedaan. Ik ken ook nog heel veel kinderen, want er kwam natuurlijk een nieuwe groep bij, en ook een jongen en die ging naar de Tuinbouwschool, die kwam van een boerderij. Allebei hebben we een half jaar weer meegedraaid met die zesde klas. En toen kon ik naar de huishoudschool.
I-1: Maar u hebt dus toestemming gekregen om op zaterdag vrij te zijn om uw vader te helpen?
G: Ja, omdat ik dan in dat tweede jaar zat; anders was dat niet gelukt.
I-1: En u hebt gewoon geholpen tot u ging trouwen?
G: Ja.

I-1: En na de huishoudschool met uw 15e gaan werken, zei u net, en waar?
G: Op de groenteveiling, in de kantine.
I-1: Medewerkster in de kantine, en waar stond de groenteveiling?
G: Die stond aan de Herenstraat, bij de spoorbomen, het begin van de Zoeterwoudseweg. Was naast de HTM [=HCW], meen ik, een constructiefabriek.
I-1: En was dat toevallig omdat uw vader in de groentehandel zat, dat u daar terechtkwam? Was dat met een kruiwagen?
G: Mijn zus die had daar werk. Haar werkgever die was ziek, die had intussen al vervangers, in de kantine. En toen zei ze: "Is het niks voor je zusje, want ze zitten met hulp". En toen kwam mijn zus, die woonde zelf al in Lisse met haar gezin [onverstaanbaar woord] en toen kwam ze met een of twee: "Is het niks voor Coby?" En ik had er wel zin in, want dat mijn oma en opa daar waren, vond ik niet zo heel leuk, dus dat zag ik wel zitten. Drie hele dagen en twee halve dagen waren dat. Toen had je nog geen exportveilingen.
I-1: Want had uw vader ook iets met die groenteveiling…?
G: Die kwam er handel halen en ook een zus en een zwager, die is toen uitgezonden naar Rusland, die was wel opgepakt en die heeft toen in Rusland gezeten, acht jaar, en zij heeft wel veel bij ons thuis gewoond, want er ook geen huis.
I-1: Dat was een broer van uw vader, die ging naar Rusland?
G: Nee, dat was mijn zwager, de man van mijn zus. En die wilde toen ook in de handel en ook later na de oorlog in de huishouding en ook op de markt later.
I-1: Dat is lang, acht jaar Rusland.
G: Ja, we dachten ook dat hij niet meer terug zou komen.
I-1: Hij is met de Duitsers meegegaan, opgepakt? En hoe hoorde u dat?
G: Ja, zijn moeder kwam toen aan en die kwam vertellen dat hij opgepakt was en hij zou dus tewerkgesteld worden in Duitsland. Maar in Rusland zijn ze weer verder getrokken.
I-1: Ze zijn meegetrokken naar Duitsland? Als krijgsgevangenen?
G: En van Duitsland zijn de jongens naar Rusland gegaan. Hij heeft in Rusland gezeten in de barakken.
I-1: Was er contact mogelijk? Wat hoorde u als eerste...?
G: Uit Duitsland was er de eerste jaren wel contact, maar op een gegeven moment was dat over en niemand wist of ze nog leefden. Tot ze bericht kregen dat hij nog leefde. En ik weet nog wel dat ik hem op de Singel op wilde vangen, maar hij was toch eerst naar zijn ouders gegaan.
I-1: Op de Herensingel?
G: Ja, we dachten dat hij daar vandaan zou komen. Daar stond ik met mijn zus te wachten en hij was de Steenstraat afgelopen en de Haarlemmerstraat, want zijn ouders woonden op de Haven.
I-1: De krijgsgevangenen werden teruggevoerd naar Leiden? Met de vrachtwagen?
G: Hij is ergens op het station neergezet. Dat zal toch een hele organisatie geweest zijn die die jongens opgevangen hebben, maar verder moest hij het zelf uitzoeken. Maar het werd wel van te voren gezegd dat hij er aan kwam. Dat wel, hij stond niet zo ineens voor je neus. En mijn andere zwager, die heeft in Frankrijk gezeten.
I-1: Die is gevlucht of meegevoerd?
G: ??
I-1: Hij heeft meegevochten? Hoe is hij in Frankrijk terecht gekomen?
G: Ja, dat heb ik niet zo, of hij echt gevochten heeft [aarzelend] en of ze moesten werken, weet ik niet. En ook niet zo heel lang, gelukkig.

I-1: Hoe kwam hij terug uit Rusland, gebroken, getraumatiseerd?
G: Ja, dat kan je wel zeggen, maar daar heeft hij ook niet zo heel veel over verteld. Wel van mijn zus gehoord dat hij nachtmerries had.
I-1: Dat hoor je niet veel. Met uw 15e bent u gaan werken dus en wanneer heeft u uw man ontmoet?
G: Met mijn 18e jaar op dansles.
I-1: Toen werkte u nog bij de groenteveiling?
G: Ja, dat ben ik blijven doen tot mijn 28e jaar.
I-1: En de naam van uw man is?
G: Jaap [Jacob Gottlieb] Matheijsen.
I-2: Dat is misschien even een goed moment om te kijken of we uw naam goed schrijven. Wilt u uw naam misschien even spellen?
G: [Spelt haar naam]
I-1: U heeft uw man ontmoet op de dansschool? U ging op zaterdagavond uit; hoe ging dat? Hoe zocht u uw vertier? Mocht u pas op uw 18e jaar of…
G: Ik ging, denk ik, al met mijn 16e jaar naar dansles, en dan was er vrij dansen voor en dan kon je voor een bepaald bedrag en dan kon je op vrijdag en zaterdag en zondag; doordeweeks waren er die lessen.
I-1: Dus u zat ook op dansles?
G: Ja, mijn vriendin had al een vriendje en die waren dan bij Alphenaar aan het dansen en dan waren wij de dames en dan kwam ze me ophalen en dan zei ze: “Coby, kom je?” Want eigenlijk zou ik thuisblijven, want het weekend daarvoor hadden we van de Watervrienden uitwisseling gehad. Ik zat zelf niet aan de Watervrienden, maar mijn vriendin wel en ze kwamen adressen tekort om die Duitsers uit Krefeld onderdak te geven. En toen vroegen ze aan mijn moeder: “Kun jij er eentje plaatsen?” En bij mijn moeder kon alles.
I-1: Over welk jaartal hebben we het dan?
G: Toen ik 18 was, dus dat was 1955.
I-1: Ja, toen kwamen ze van de Watervrienden zwemmen, beetje wedstrijden.
I-2: Dat waren toeristen dan? [Jumelage, stedenband met (o.m.) Krefeld]
G: Nee, dat was ook een zwemclub, en dat was een uitwisseling met de Watervrienden met een club uit Krefeld. Maar er werd ook een leuke avond georganiseerd in de Stadsgehoorzaal. Dat was ons avondje uit. Soms had je van die avonden dat er van die optredens waren met bal na en zulke dingen, daar gingen wij wel heen. En met mooi weer gingen we met het fietsje naar het strand of we gingen fietsen. Ja, dat wel. Dus die zaterdagavond hadden we dat bal gehad en ik wilde die avond een beetje vroeg naar bed, want morgen moest ik weer naar mijn werk. Maar toen kwamen ze me ophalen. En ik ben de hele avond op de vloer geweest, want er waren dames tekort en toen vroeg hij of hij me thuis kon brengen.
I-1: En u was 18, en wat was uw man toen ? Werkte hij al?
G: Hij was in dienst.
I-1: Want hij is ouder dan u?
G: Twee jaar.
I-1: Twee jaar, want u heeft met hem op vrij dansen gezeten, maar ook op dansles, en u vertelt ook dat u als vrijwilliger hebt meegedaan om anderen les te geven?
G: Ja, zelfs op privéles. We hadden een keer drie jongens uit Rijnsburg en dan werd er ook gevraagd of we op zondagmiddag konden komen helpen, mijn vriendin en ik. En soms ging ik ook twee keer in de week. Assisteren dan, want dan hadden ze natuurlijk vrouwen tekort.

Er waren ook jongens van de kazernes. Die uit vrije tijd 's avonds ook naar dansles gingen, dus die kwamen ook met een vriendinnetje. En toen zei mijn moeder ineens... ja, ik kwam dan om zes uur uit mijn werk, gauw eten en dan weg en toen zei ze: "Ja, dat gaat niet meer gebeuren". Ik dacht dat ik een beetje te mager, te druk was. En toen zei ze: "Dan moet je het een beetje terugbrengen". Ja, en dan was je 17, 16, en dan hebben ze ook nog wel over je te vertellen. [Gelach van drie kanten en van drie kanten: "Toen nog wel".]
I-1: U ontmoette uw man, u was 18 jaar en u bent getrouwd op uw 22e. Bent u toen ook gestopt met werken?
G: Nee.
I-1: OK, u bent gewoon blijven werken en tot welke leeftijd bent u blijven werken?
G: Tot 28, toen werd mijn dochter geboren.
I-1: En toen bent u wel gestopt?
G: Ja, ja.
I-1: En uw man was, wat deed hij voor werk?
G: Hij was toen loodgieter bij een bedrijf in Wassenaar, en toen kwam Duinrell in opmars, en die hadden dan als loodgietersbedrijf Wielders, waar mijn man dan werkte, en mijn man moest dan steeds met een collega daar dan werken, kraantje maken. Ze hebben de eerste kranen gemaakt. En toen ging die zaak failliet, waar die werkte. En toen heeft mijn man gesolliciteerd en toen konden we in Rijsbergen terecht, die mensen zijn nog bij mij thuis geweest. Want ik had een tweekamerflatje met twee kinderen en daar was dan een bovenhuis bij die baan. En toen zei mijn man: "Ja, dan gaan we daarheen". Dus hij heeft wel geprobeerd om iets anders te vinden. Maar toen hoorden ze dat op Duinrell en toen vroegen ze: "Hoeveel ga je dan meer verdienen?" en dat was 25 gulden per week meer. Hij zei: "Gaan wij dat betalen". En zo heeft hij daar in vaste dienst ongeveer 30 jaar gewerkt en 20 jaar bij die Wielders. En dat waren burgerklusjes en dan had hij de fiets en ging hij naar een klant. Dat was allemaal nog met de fiets of de bakfiets. En dan bij Duinrell, want toen had hij ondertussen al een busje gekregen en daar kon hij mee naar Wassenaar naar Leiden. En voor de rest ook alles gefietst. [R. Wielders, Loodgieters- en Electriciteitsbedrijf, Langstraat 123 Wassenaar, gefailleerd ca. 1972]
I-1: U heeft, zeg maar, twee kinderen gekregen uit uw huwelijk? Een jongen en een meisje?
G: Eerst hebben we vier jaar gewoond bij mijn schoonouders, in Transvaalhof [J. Matheijsen en L.J. Funker].
I-1: U kon geen woning vinden?
G: Nee, die waren er niet en er kwamen ook heel veel mensen terug van Indië en van de Molukkers en die huizen, ja, die moesten onderdak hebben, zeg maar. Er was echt woningnood. Er was heel veel kapotgeschoten. Maar door kennissen van de veiling, die zaten in de woningbouw, kregen we dan een tweekamerwoninkje; we waren nog met z'n tweeën…
I-1: Dat was op de?
G: Dat was op de Damlaan. Dat was een duplexwoning, een boven duplex. Had je het geluk dat je een douche kreeg. En dat was nog op dubbeltjesgas. Dat mocht helemaal niet, want die zondagmorgen gingen we douchen en toen had ik ineens koud water. Mijn man zei: "Hoe kan dat dan?" Ja, hij zat in dat werk. Ja, als je de geiser gebruikt, dan kan dat niet met dubbeltjes. Kan dat ineens uitgaan en als jij dan ineens een dubbeltje staat dan nog aan. [???] Ging die kijken bij die meterkast beneden. Nou ja, heeft hij gelijk werk van gemaakt, want dat klopt natuurlijk helemaal niet. Dat heb ik dus thuis ook meegemaakt, dat je een dubbeltje in het gas moest gooien en dan kwamen ze later van de gasfabriek en dan

kwamen ze al die dubbeltjes tellen en dan moest er bijbetaald worden. Ik geloof dat ik zelfs nog een brief heb van mijn ouders. Zo'n rekening.
I-1: En u bent toen verhuisd naar de Duikerstraat?
G: Ja, dat was voor ons hier een paleis, 53 jaar geleden.
I-1: En u hebt na uw huwelijk nog gewerkt tot uw 28e jaar, en waar is die groentehandel gebleven? Want u bent nog blijven helpen?
G: Mijn vader. . . mijn jongste broer die heeft eerst op de markt overgenomen, en mijn vader die had alleen nog. . . die was ondertussen ook 65, die had zo'n groentekraam op de Haarlemmerstraat [laat foto's zien]. Hij ging dan op een gegeven moment mijn broer helpen. En ook handel wegbrengen naar de markt 's zaterdags. Maar omdat hij al gepensioneerd was, want je had gelukkig de DREESpas, de AOW, en daar was hij heel, heel blij mee en toen heeft hij nog met de groentekraam op de Haarlemmerstraat gestaan, tenminste zo'n wagen. [Laat foto's daarvan zien; Denijs van den Bos overl. 11-1-1966, 69 jaar oud].
I-2: Want dit is de wagen waaruit de groente verkocht werd? [Wijst op de foto]
G: Hier staat mijn vader en dat is de groentekar. De Haarlemmerstraat, er mochten nog auto's rijden toen. Eigenlijk was zijn vaste plaats bij De Koning, dat was hier op de hoek [van de Donkersteeg, wijst op de foto] dat was een manufacturenzaak, maar hier zijn de tramrails al weg, zie ik nu, want als het trammetje dan kwam. Want bij die Mare kreeg je op een gegeven moment eenbaans [enkelspoor], bij de katholieke kerk daar, en dan moest je weer heel gauw met die wagen weg, maar hier [wijst aan op de foto] is het zijn vaste plek geworden. Toen de rails weg waren. Bij Huize De Koning, bij hoedenzaak, De Koning was dat.
I-1: Want Gero zie ik hier en de Hema [wijst aan op de foto].
G: Van Brinks, de juwelier, en daar heeft ook Waals gezeten, de kledingzaak, de Hema, schoenenzaak van Oerlemans, de overkant de hoedenzaak.
I-1: Maar u heeft daar ook nog geholpen?
G: Daar niet, nee, daar hoefde ik niet te helpen.
I-1: Dus na uw 28e hebt u niet meer in de groente...?
G: Na mijn 22e. Ja, als ze ermee zaten, want mijn broer had ondertussen ook de groentezaak in de Janvossensteeg, dan ging ik wel eens helpen.
I-1: Want ik heb begrepen dat zelfs nu nog familie een groentezaak heeft. De vierde generatie?
G: Ja, die zit op de Herenstraat.
I-1: De vierde generatie van dit gezin?
G: Ja, mijn vader was dat helemaal, die stond ook op de veemarkt, vrijdagsmorgens. Er waren er altijd heel veel die…
I-1: Was op de Steenstraat [aan de hand van krantenknipsels].
G: Nee, als het goed is, was dit op de veemarkt. Op 3 oktober ging die ook wel eens met de wagen, heb ik ook nog wel geholpen. Met mijn vriendin. Dit is mijn vader weer op de markt [foto]. Dat ben ik met mijn zus op de markt [foto of krantenknipsel]. Dat is van de dansles. Dat is mijn moeder die in de goeie tijd, wel gezellig in de goeie tijd in de Kooi... [laat krantenknipsels zien. Een interview].
I-1: U was ook actief in de Kooi met het organiseren van…
U laat ons nu twee artikelen zien aan ons van wat er in de Kooi werd georganiseerd?
G: Nee hoor, was van mijn moeder haar interviewtje. Hoe het toen in haar tijd was in de Kooi.
I-1: Zijn foto's van de Ringkade. Want u vertelde ook dat u dingen organiseerde in de Parkstraat, in de Atjehstraat? Van waaruit organiseerde u dat?

G: Na de oorlog werden door ouders, ouders van mijn vriendinnetjes en, want de Kooi was heel goed bevolkt, zo'n vijf, zes kinderen per gezin was gewoon, en die hebben een vereniging opgestart.
I-1: Een buurtvereniging?
G: Ja, dat was zeg maar een buurtvereniging, en de groenteboer die op de Atjehstraat woonde had een pakhuisje, de Kooihof. En 's winters werden de jongens daar bezig gehouden met timmeren en wij borduren. Ze deden ook straatfeesten, zaklopen, hardlopen, dat noemden ze estafettelopen. Dat was dan om het Kooipark heen en dan moest je elkaar aflossen. Ik heb ook een foto van... Dat hebben ze ook georganiseerd, dat we als kind een bezoek aan Schiphol.
I-1: Een bezoek aan Schiphol, het terrein.
G: [Laat foto zien] Dan was er zo'n vliegtuig en dan werd er zo'n foto genomen. En ook een weekje vakantie in Beekbergen, hebben we gezeten, en in Lunteren dacht ik dat het andere heette, maar dat weet ik niet meer. En ik ben twee keer mee geweest. Voor heel weinig geld was er een vrachtwagen van een van de ouders of kunnen huren. Werden we op de bodem gezet met je laken om er stro erin te doen en je kussentje. En ik denk niet dat er een doos zeep was. Je stond te wassen onder zo'n pomp. En daar werd je ook weer bezig gehouden. Er was ook een club uit Rotterdam, jongens en meisjes. Daar werd dan mee gevoetbald; we werden de hele week bezig gehouden. En ik kan me ook niet herinneren dat ik slecht weer gehad heb. Maar als het zo was, dan kon je in de stal, die was leeg, en dan werd je daar weer bezig gehouden. Maar het zijn de ouders die dat organiseerden. En dan had je ook een Sinterklaasfeest, en met Kerst dan kreeg je bijvoorbeeld een lettertje, of een suikerbeestje.
I-1: En ook, na uw huwelijk, had u hobby's? U organiseerde ook kaartavonden?
G: Op de veiling werd er wel eens een... er was een bepaalde groep mensen waar je dan mee omging, en we hebben wel eens een kaartavond gedaan. Maar ook tegen de Kerst was dat voor leuke prijsjes, hadden ze gekaart en ook een busreis. En ook elke week kwamen ze dan betalen. Sommige mensen betaalden per week hun consumpties en gelijk had ik een schrift voor dat reisje. En dat was dan op Tweede Pinksterdag. Dan was iedereen vrij. En ik heb ook meegemaakt op de veiling, toen had je die koelcellen nog niet, die tuinders, en dat moest toch geveild worden en de mensen kwamen uit Hazerswoude en de leveranciers en die moesten op Tweede Paasdag, Pinksteren, ook altijd werken. Dan begon de veiling al om acht uur en dan waren er ook tuinders die namen gelijk hun gezinnen mee, want dat was een dagje uit op die boot, de schuit. Maar dan waren we toch meestal wel elf uur klaar. En verder was je dan vrij. En als het mooi weer was, pakte je je fiets en ging je met je vriendinnetje naar het strand. Maar ja, dat moest toen gebeuren, want er waren geen koelcellen, vooral met de Pinkster kon het al heet zijn, en als je spinazie had, moest dat meteen naar de handel toe, naar de mensen. En dat was effe druk, maar wel gezellig.
I-1: Want dat was misschien ook samen met uw ouders, die deden daaraan mee?
G: Nee, nee, nee, ik was alleen werkzaam daar op de veiling. Nee, ik weet wel, mijn vader was dan ook vrij, en dan was het ook wel eens dat de kamer werd gewit. En het was ook een keer, ik denk dat ik 16 was, dat ik moest helpen de meubels in de was zetten. Toen heb ik gezegd: "Dat ga ik niet doen". Toen was ik boos. Ik heb niet geholpen. De hele week was ik aan het werk geweest, en ik had 's zaterdags geholpen op de markt [onverstaanbaar].
I-2: Het was mooi geweest.
G: Toen was ik opstandig.
I-1 aan I-2: Heb jij nog iets?
I-2: Eerst werd uw dochter geboren en hoeveel jaar daarna werd uw zoon geboren?

G: Een jaar later; niet gepland, maar ik vond het niet erg eigenlijk, later. Je bent ook eigenlijk al 28, en voor het kind was het leuk, dat ze samen hadden. Maar als je pas zwanger bent en je hebt een kind van drie maanden, dan schrik je toch wel. En de ruimte, want we hadden twee ledikantjes en ons opklapbed stond zo [wijst aan].
I-1: Dat was nog in de Damlaan?
G: Ja, en toen werden er van de gemeente uit al weer andere opstellingen. Dan kreeg je hoe je woonde, een groep. Groep A, dan was je eerder aan de beurt voor een woning. En dan kwamen ze ook aan huis kijken hoe je zat. Nou ja, ik had een beetje rommel gemaakt, ik had de strijkplank ook maar in de kamer gezet, maar dat had niet gehoeven, want die man ziet twee kamers voor vier personen, dus dat…
I-2: Dus u kreeg groep A?
I-1: Een soort urgentie?
G: Ja, en toen waren hier ook mensen en die kregen een ander flatje en die hadden ruzie gemaakt. En toen zeg ik tegen de woningbouw: "Moet ik soms ook ruzie maken met mijn buurvrouw om een huis te krijgen?" Maar er zat een oom in het bestuur en die belde me op en die zei: "Dat huis in de Duikerstraat", maar dat naambordje was stuk. Want ik had met die kinderen wel gelopen hier, in de straat en dat vond ik natuurlijk hele mooie huizen. Maar toen zei ik tegen mijn man – het was een uur of tien – ik ga toch kijken, want volgens mij is dat de Duikerstraat, waar wij het huis krijgen. En ja hoor, dat huis stond leeg. Ik moest eerst de sleutel krijgen voor ik kon bevatten dat ik het van hen kreeg. Maar ja, er was wel een heleboel jaloezie, want logisch. Die flatjes hier, het is vierkamer, maar de vierde kamer is een grote kast. Er kon een bed in van 1,80 m en een stoeltje, en die woonde met vier kindertjes in die vier kamers, en op de andere hoek met drie kinderen in een driekamerflat.
I-1: Was dat een huurhuis?
G: Ja, en toen kreeg ik met twee kinderen dat hele huis.
I-1: Wat betaalde u aan huur per maand?
G: Toen was het 55 gulden, dat werd het dan per maand. En hier kwam ik voor 80. Maar we hadden die 25 gulden van de andere werkgever erbij, want het ging natuurlijk ook weer naar je inkomen hoe je het kreeg. Want je kon wel A hebben, urgentie, maar je moest het natuurlijk ook kunnen betalen. We hebben het helemaal verder opgeknapt.
I-2: Vond u het leuk om kinderen te hebben en met uw kinderen...?
G: Ja.
I-2: Een goeie tijd in uw leven geweest?
G: Ja, en toen was de jongste een jaar of zeven en omdat ik nog connecties had met mensen van de veiling, dat waren hele leuke, waar je mee omging, met de gezinnen, en die kwam steeds nog in Het Fruitpaleis, en die kwam wat fruit brengen en wat bloemen, of we gingen er 's zondags op bezoek en hij zei: "Tinus zoekt een hulp", want hij ging geloof ik naar Schiedam. Hij ging dan op vakantie, maar zijn zoons zouden dan met personeel zitten. Nou, voor een keer vind ik wel leuk, want dat was een luxezaak. Wij verkochten peren, maar hij had van die hele aparte dingen zoals… Toen heette het en later is dat Dirkse geworden op de Haarlemmerstraat. Tinus. [Het Fruitpaleis, Haarlemmerstraat 75, van J.W. Dirkse, kreeg per 1-12-1963 een bedrijfsleider M(artien, Tinus) L. Herreur; na verbouwing op 17-4-1964 heropend]
I-2: En het heette Het Fruitpaleis, zegt u?
G: Het heette Het Fruitpaleis en dat is ook altijd zo gebleven.
I-1: Waar zaten die op de Haarlemmerstraat?

G: Dat was ongeveer op de hoek van de Vrouwensteeg, twee of drie winkels terug, naar de Turfmarkt. Ter hoogte van Brouwer, de oliebollenzaak, zegt u dat wat? Vlakbij de Vrouwensteeg zat hij. Ik zei: “Voor een keertje vind het wel leuk”. Ik had wel eens gezegd: “Nou, bij Tinus wil ik wel een keer staan; een aparte zaak”. En ik had er gewerkt, en toen zei hij: “Tot volgende week”. Tot volgende week? Dat was de bedoeling toch niet? Dat moet ik natuurlijk even thuis gaan vragen. Dat was vrijdag en zaterdag en de jongens zaten ’s zaterdags op school en dan was hier een meisje en die ving ze dan op en mijn man was om half vijf thuis, en ’s zaterdags was hij ook thuis. “Dus als jij dat leuk vindt”, en ik heb het wel 13 jaar gedaan. Maar op een gegeven moment heb ik wel... Er kwam een collegaatje, haar man kwam zonder werk, en die werkte op een woensdag en een donderdagmiddag. Ik vroeg: “Is het akkoord als jij die twee hele dagen wilt nemen, dan wil ik wel die twee middagjes nemen. Dan verdien je wat erbij en dan kan je ook naar de voetbaltraining van je zoon”. En toen heeft zij dat op een gegeven moment zo gedaan. In het begin was het heel druk, heel gezellig, je kwam in, je ging helpen en het was zo zes uur, bij wijze van spreken. Maar toen had je die buitenwijken nog niet, en de supermarkten niet. Want wij hadden wel klanten uit Warmond, uit Oegstgeest, uit Hazerswoude. Die gingen hier naar de stad, dan gingen ze ook naar de slager, naar de Hema, naar ons, de groenteboer, dat waren er twee in dat rijtje. Dus het was heel druk. Toen kwamen die markten ook, Zuid-West, de Kopermolen. Er kwamen her en der markten, in Oegstgeest, in Leiderdorp, her en der kwamen markten. Dus de mensen kwamen niet meer naar Het Fruitpaleis. Ik was intussen oma, van een jochie van twee, had ik ook twee dagen opgepast, mijn moeder leefde nog. Ik zeg: “Het was er zo stil”. Ik had er een uur gestaan, nog geen twee uien verkocht. Ik zeg tegen Martin: “Als jij wat anders voor mij ... want ik vind het niet leuk meer. Ik heb wel wat anders, wel leukere dingen te doen”. Hij zei: “Co, wij zijn ook van plan om te stoppen”. Hij ging bij de C1000 als chef bij de groente.
I-1: Dus de supermarkt heeft toch wel de kleine winkels...
G: Ja, en de markt in de wijken. De sinaasappels, per vijf kilo ging dat weg, peren en appels. Het was zo leuk. Dat wilde ik. Ik wilde ergens staan, maar ik wilde wel wat doen. Maar niet dat ik daar sta te hangen en je gaat weer dat peertje ... en dat blikje afvegen. Dat vond ik niet leuk en ik was intussen 54, en ik paste ook twee dagen bij mijn kleine op en toen raakte ze zwanger van een dochtertje en toen zei ze: “Ma, ik ga zelf voor [naam van dochtertje, onverstaanbaar] zorgen”. En dat vond ik ook wel fijn. Want twee kindertjes op die leeftijd. En ze vond het ook genoeg en ik ook. Wel opgepast, maar niet bewust als ze werkte. Maar wel later bij mijn zoon, want dat zoontje werd geboren met een vernauwd darmpje, en die werd meteen de andere dag geholpen, maar die heeft in plaats van drie maanden toch wel zes maanden nog in het ziekenhuis gelegen. En dat was in Rotterdam, en we hadden al dat kleindochtertje van anderhalf, en die hebben wij eigenlijk helemaal opgevangen. Zij mocht bij de kleine jongen en de zoon, maar mijn zoon had ook weer werk dat hij ’ s avonds vergaderingen had. Dus een half jaar hebben we eigenlijk meer daar gewoond als hier. Hij heeft gelukkig... het is nou ook een knul van bijna 18. Een koppie groter als zijn oma. Helemaal goedgekomen. Zijn eerste operatie was niet gelukt, en toen moest hij weer een keertje geholpen worden, dat kleine mannetje; het was ook heel spannend natuurlijk. Op een gegeven moment was hij drie maanden, toen werd hij heel geel. We dachten: dat kindje heeft het nog aan zijn levertje ook. En toen moesten ze nog een dagje naar Groningen. Daar zat een specialist die speciaal voor ... .’s Morgens moesten mijn zoon en schoondochter al om zes uur op het ziekenhuis zijn, met de ambulance naar Groningen. En dat kleine meisje.

Maar ondertussen was mijn man al thuis. We hadden het samen... ook toen die jongen al naar school ging en zo.
I-1: Maar uw vader had toen ondertussen die handel niet meer, he? Heeft hij tot zijn 65e volgehouden?
G: Nee, mijn vader is 69 geworden, hij heeft een paar jaar van zijn pensioen mogen genieten.
I-1: Maar hij heeft wel met die groentehandel gewerkt tot zijn 65e?
G: Ja.
I-2: Mijn vraag aan u is hoe het kan dat het dan nog tot in de vierde generatie in de Herenstraat zit?
G: Mijn broer die in Indië zat, heeft twee jongens gekregen, allebei in de handel, in de groentehandel gegaan. De ene heeft een winkel gehad op de Kooilaan, voordat het daar verbouwd werd. Hij had zo'n losse zaak; er is daar wel 28 keer ingebroken bij hem. Want hij verkocht ook sigaretten. Maar ja, toen gingen ze daar verbouwen. En die ene jongen zou dan bij Albert Heyn een hoek krijgen, maar dat werd veel te duur allemaal. En toen is hij met zijn vrouw ander werk gaan doen. Dat was ook nog maar voor een jaar of vijf. En die andere zoon die kreeg die winkel aan de Sumatrastraat, en toen had mijn broer nog de winkel op de Ringkade, maar hij was 49 toen hij overleed. En daar heeft die ene jongen voordat hij op de Kooilaan ging, die winkel van mijn broer gehad. Maar dat werd ook afgebroken. Of hij kon daar een nieuwe winkel krijgen. Hoe zat dat?...
I-1: Hoe is hij in de Herenstraat terecht gekomen?
G: In ieder geval, de ene zoon, die van de Sumatrastraat, die heeft een zoon en die zit op de Herenstraat. Je hebt mijn vader en dan zijn broer Koos en dan Deen, dat is die op de Sumatrastraat, en zijn zoon zit op de Herenstraat. Die is van de Sumatrastraat, dat is zijn dochter.
I-1: Die zit er nog?
G: Hij niet, hij is intussen ook 70, maar hij gaat wel weer bij zijn zoon helpen weer op de Herenstraat, want die hebben heel veel schoongemaakte spullen. Gaat hij 's morgens een paar uur schoonmaken. En mijn neef die kookt heel graag, die daar beheerder is op de Herenstraat en dat gaat daar als een trein.
I-1: Ja, dat is een beetje de P.C. Hooftstraat van Leiden, begreep ik.
Heb jij nog ... ?
I-2: U hebt de vorige keer ook nog verteld dat u voor Portaal in een commissie had gezeten?
G: Van De Sleutels, heb ik ook nog gedaan, en voor school penningmeester. Dat was zo'n bijdrage, voor de ouderbijdrage, voor ook reisjes, Sinterklaasfeestjes, de oudercommissie. De jongens waren bij mij al op de middelbare school, toen zat ik er nog, want ze hadden geen vervanging voor penningmeester. En dat had ik zo'n beetje twee of drie jaar gedaan en ik vond dat toch eigenlijk te gek voor woorden. Ik had er niks mee, en ik zit hier toch een beetje de administratie te doen. Ik stop ermee. [Onverstaanbaar door elkaar gepraat].
G: Er zijn toch wel ouders die dat over willen nemen. Maar ik heb het heel graag gedaan, want ook met Kerst was het: "Co, jij staat bij Het Fruitpaleis: kan jij voor mandarijntjes zorgen?"
I-1: En je hebt een netwerk natuurlijk. En u was ook in de woningbouwvereniging actief?
G: Ja, dat kwam door de renovatieplannen.
I-1: U werd als bewoner in een commissie gezet om de plannen te controleren?
G: Ja, ze wilden bijvoorbeeld, dat was dan een achterdeur en wij hadden zelf in dat straatje – dat had mijn man gemaakt – mooie deuren gemaakt, maar omdat we alle vijf, mochten blijven. Want het waren van die glazen deuren die je zou krijgen.

I-1: Het ging om een klein project van vijf woningen?
G: Wij hoefden gelukkig geen andere deuren te nemen omdat we al mooie deuren hadden. Anders hadden we zo tweedelig met glas. Ik vind dat net een plaatsdeur, zeg maar. Dus dat hoefde niet en dat was ook isolatie. De woningen aan de Waardgracht, dat waren de eerste woningen die geïsoleerd werden. Die mensen hadden vocht, vocht, vocht. Ik zeg: "Ik ben er niet voor, ik hoef het niet".
I-1: U was er gaan kijken?
G: En het was gelukkig niet verplicht.
I-1: En huurverhoging?
G: En ze zouden huurverhoging krijgen en ze zeiden: "Je bespaart heel veel". Ik zeg: "Als ik wegga dan gaat ie op 15 of 16"; dan had ik die luikies open moeten laten. Dan zit je onder een luikie en met je verwarming aan. Ik had het ook gezien, mijn zoon had aan de Lage Morsweg gewoond, want daar hadden ze het wel allemaal wel gedaan. Hij had zo'n duplexje boven. Op een gegeven moment weet je dat het allemaal gezakt is tot die hoogte. Maar als een muur ook niet onderhouden is, dan gaat die regen er doorheen. Het zijn zulke korreltjes, want daar hadden ze het wel gedaan. Van die korreltjes.
I-1: Isolatiemateriaal?
G: De hele straat lag vol, dat werd zo ingespoten, tot zo hoog maar [wijst]. Maar als dat vochtig wordt, gaat dat kluiten en dat vocht komt dan... Dus die mensen hadden allemaal schimmel. Er waren er die moesten hun huis uit, dan kregen ze een container om hun spullen in te zetten, en toen liep iemand van de commissie huis aan huis. Voor brandverplichting, hebben we voor gezorgd. En dan ging die deur open, schimmellucht, verschrikkelijk. Alleen door die isolatie. Waardgracht, weer helemaal afgebroken, staan weer nieuwe huizen. Ik hoef dat niet, want ik had een droog huis. Waarom zou ik het doen? En omdat wij die serre zelf hebben gedaan, werd deze muur [wijst] niet gedaan. Alleen in de brandgang en hier aan de voorkant. Het hele rijtje. We waren alle vier... eentje zat er dan een beetje in het hogere bestuur. Die zei: "Ik wil het wel". Maar de rest niet. Dus het ging mooi niet door. Ik ben er heel blij mee, dat keldertje ook.
I-1: Dus geen spijt? Ik ben wel door mijn vragen heen.
I-2: Zijn er nog dingen waarvan u zegt, die zijn niet aan de orde geweest die u nog graag had willen vertellen?
G: Nee.
I-2: U hebt alles wel zo'n beetje verteld wat zich in uw leven heeft voorgedaan?
G: Ik heb mijn moeder tot haar 93^{e} kunnen verzorgen [overl. 5-8-1992], met mijn broer en zus samen. De ander woonde in Schiedam en dat hebben we ook allemaal door... En mijn schoonmoeder. Die is 90 geworden, die heeft de laatste twee jaar wel in Groenhoven gezeten. En daar gingen we dan iedere week... namen we haar wasje mee, een paar boodschapjes, waar ze trek in hadden. En een tante die geen kinderen hadden, die heb ik ook tot de dood verzorgd.
I-2: En wie van uw broers en zusters leven er nog?
G: Ik heb geen broers en zusters meer.
I-2: Die zijn allemaal overleden?
G: ik heb een schoonzusje van 92.
I-1: U bent een nakomertje, maar ook het overblijvertje!
G: Mijn man ook, die was ook de jongste, ook geen broers en zusters meer, hij had een zus en broer. Ja.
I-2: Dat was het dan wel.

G: En met de reünie van de familie ben ik dan ook... met mijn twee neven doen we dat.

Einde interview
Het afspraken formulier wordt ingevuld en de band wordt gestopt.